

ROZDZIAŁ 10

CAŁKI OZNACZONE

TEORIA

- $P = \int_a^b |f(x)| dx$ — pole obszaru ograniczonego wykresem funkcji $y = f(x)$, osią OX oraz prostymi $x = a$ i $x = b$
- $P = \int_a^b [f(x) - g(x)] dx$ — pole obszaru ograniczonego z góry wykresem funkcji $y = f(x)$, z dołu – wykresem funkcji $y = g(x)$ oraz prostymi $x = a$ i $x = b$,
- $V = \pi \int_a^b [f(x)]^2 dx$ — objętość bryły powstałej z obrotu dookoła osi OX trapezu krzywoliniowego ograniczonego wykresem funkcji $y = f(x)$, osią OX oraz prostymi $x = a$ i $x = b$,
- $S = 2\pi \int_a^b |f(x)| \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx$ — pole powierzchni bocznej bryły powstałej z obrotu dookoła osi OX trapezu krzywoliniowego ograniczonego wykresem funkcji $y = f(x)$, osią OX oraz prostymi $x = a$ i $x = b$,
- $L = \int_a^b \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx$ — długość krzywej $y = f(x)$ dla $x \in [a, b]$,
- $L = \int_a^b \sqrt{[f'(t)]^2 + [g'(t)]^2} dt$ — długość krzywej $x = f(t)$, $y = g(t)$ dla $t \in [a, b]$.

UWAGA. W powyższych wzorach dla prostoty pominięto założenia dotyczące regularności rozważanych funkcji. Szczegółowe założenia omówione zostaną podczas wykładu.

ZADANIA

Zadanie 10.1. Oblicz poniższe całki oznaczone:

(a) $\int_{-3}^{-2} \frac{dx}{x^2 + 2x + 1}$;

(b) $\int_{\ln 2}^{\ln 3} \frac{dx}{e^x + e^{-x}}$;

(c) $\int_0^1 xe^x dx$.

Zadanie 10.2. Oblicz pola figur ograniczonych krzywymi o równaniach:

(a) $y = x^2 - 2x, y = 0, x = -1, x = 1;$

(d) $y = x^2, 2x - y + 3 = 0;$

(b) $y = x^2, y = \sqrt{x};$

(e) $y = x^2 - x - 6, y = -x^2 + 5x + 14.$

(c) $y = x^3, y = 4x;$

Zadanie 10.3. Oblicz objętość bryły powstałej przez obrót wokół osi OX figury ograniczonej krzywymi o równaniach:

(a) $y = 2\sqrt{x}, y = 0, x = 0, x = 3;$

(c) $y = x^2 - 4x + 4, y = |x - 2|;$

(b) $y = 2x - x^2, y = x;$

(d) $x^2 + y^2 = r^2$, gdzie $r > 0$.

Zadanie 10.4. Oblicz pole powierzchni bocznej bryły obrotowej powstałej przez obrót wokół osi OX figury ograniczonej wykresem funkcji y oraz osią OX na podanym przedziale:

(a) $y = 2\sqrt{x}$ dla $x \in [0, 3];$

(c) $y = \sqrt{1 + 2x}$ dla $x \in [3, 8];$

(b) $y = \frac{1}{3}x^3$ dla $x \in [0, 1];$

(d) $y = \sqrt{1 - x^2}$ dla $x \in [-1, 1].$

Zadanie 10.5. Oblicz długość krzywych zadanych równaniami:

(a) $x = t^2, y = t - \frac{1}{3}t^3$ dla $t \in [0, 1];$

(c) $y = \frac{2}{3}(x^2 + 1)^{\frac{3}{2}}$ dla $x \in [1, 4];$

(b) $x = t - \sin t, y = 1 - \cos t$ dla $t \in [0, 2\pi];$

(d) $x^2 + y^2 = 1.$

Zadanie 10.6. Ciało porusza się po prostej, a jego prędkość w chwili t wynosi $v(t) = 3t^2$. Oblicz drogę przebytą przez to ciało w czasie od $t = 1$ do $t = 2$.

Zadanie 10.7. Oblicz następujące całki niewłaściwe:

(a) $\int_1^{+\infty} \frac{dx}{x^4};$

(c) $\int_0^{+\infty} xe^{-x^2} dx;$

(e) $\int_0^{+\infty} e^{-x} \sin x dx;$

(b) $\int_{-\frac{1}{3}}^0 \frac{dx}{\sqrt{1 + 3x}};$

(d) $\int_0^{+\infty} x \sin x dx;$

(f) $\int_{-\infty}^0 \frac{2x}{x^2 + 1} dx.$

Zadanie 10.8. Prawdopodobieństwo, że cząsteczka gazu o masie m i temperaturze T ma prędkość v , dane jest za pomocą rozkładu Maxwella o gęstości

$$f(v) = 4\pi \left(\frac{m}{2\pi kT} \right)^{\frac{3}{2}} v^2 e^{-\frac{mv^2}{2kT}}, \quad v \geq 0,$$

gdzie k jest stałą Boltzmanna. Znaleźć prędkość średnią cząsteczki, wyrażoną wzorem

$$v_{\text{sr}} = \int_0^{+\infty} v f(v) dv.$$

ODPOWIEDZI

Zadanie 10.1. (a) $\frac{1}{2}$; (b) $\operatorname{arctg} 3 - \operatorname{arctg} 2$; (c) 1.

Zadanie 10.2. (a) 2; (b) $\frac{1}{3}$; (c) 8; (d) $\frac{32}{3}$; (e) $\frac{343}{3}$.

Zadanie 10.3. (a) 18π ; (b) $\frac{1}{5}\pi$; (c) $\frac{4}{15}\pi$; (d) $\frac{4}{3}\pi r^3$.

Zadanie 10.4. (a) $\frac{56}{3}\pi$; (b) $\frac{1}{9}\pi(2\sqrt{2} - 1)$; (c) $\frac{76\sqrt{2}}{3}\pi$; (d) 4π .

Zadanie 10.5. (a) $\frac{4}{3}$; (b) 8; (c) 45; (d) 2π .

Zadanie 10.6. $s = 7$ m.

Zadanie 10.7. (a) $\frac{1}{3}$; (b) $\frac{2}{3}$; (c) $\frac{1}{2}$; (d) nie istnieje; (e) $\frac{1}{2}$; (f) nie istnieje.

Zadanie 10.8. $v_{\text{sr}} = \sqrt{\frac{8kT}{m\pi}}$.